

XXxi tttt kkkk \$ jr hhd m (k) (k) h XXxi tttt
\$?! ? tttt jr hhd m (k) (k) h XXxi tttt
h (k) (k) m hhd jr \$ kkkk tttt XXxi h (k) (k) m
?! ? tttt jr hhd m (k) (k) h XXxi tttt
(k) (k) tttt kkkk \$ jr tttt m XXxi h XXxi hhd
t ?! ? tttt \$ jr hhd m (k) (k) h XXxi tttt
h hhd m (k) (k) jr \$ kkkk (k) (k) XXxi h tttt m
?! ? tttt jr hhd m (k) (k) h XXxi tttt
h (k) (k) m hhd jr \$ kkkk tttt XXxi h (k) (k) m
XXxi tttt kkkk \$ jr hhd m (k) (k) h XXxi tttt
h hhd m (k) (k) jr (k) (k) kkkk \$ XXxi h tttt m
t ?! ? tttt \$ jr hhd m (k) (k) h XXxi tttt

XXxi tttt kkkk \$ jr hhd m (k) (k) h XXxi tttt
\$?! ? tttt jr hhd m (k) (k) h XXxi tttt
h (k) (k) m hhd jr \$ kkkk tttt XXxi h (k) (k) m
?! ? tttt jr hhd m (k) (k) h XXxi tttt
(k) (k) \$
t ?! ?
hhd jr
tttt jr
h (k) (k) m hhd jr \$ kkkk tttt XXxi h (k) (k) m
XXxi tttt kkkk \$ hhd jr m (k) (k) h XXxi tttt
h jr m (k) (k) jr XXxi kkkk \$ m h tttt (k) (k)
t ?! ? tttt \$ jr hhd m (k) (k) h XXxi tttt

PÁRBESZÉD A SZOLIDÁRIS SZOMSZÉDSÁGÉRT
KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS ÚJPALOTÁN A ZSÓKAVÁR
LAKÓNEGYED SZOCIÁLIS VÁROSREHABILITÁCIÓS PROGRAMJÁBAN

PÁRBESZÉD A SZOLIDÁRIS SZOMSZÉDSÁGÉRT

Közösségfejlesztés Újpalotán a Zsókavár lakónegyed szociális városrehabilitációs programjában

Köszöntünk Olvasó!

Ez a kis füzet egy kétéves újpalotai közösségfejlesztői-közösségépítői folyamatot mutat be, amely a Zsókavár lakónegyed szociális városrehabilitációs programjában zajlott. A kiadványt helyi lakóknak, szakembereknek és döntéshozóknak is ajánljuk a figyelmébe!

Péterfi Ferenc
a program szakmai vezetője

Mikor bújunk elő?

Kiadja a Közösségfejlesztők Egyesülete 2015. Felelős kiadó: Kovács Edit
Szerkesztette: Péterfi Ferenc és az Inspirál Közösségfejlesztő Csoport:
Boda Kitti, és Tóth Vivien

Grafika és nyomdai munka: Murányi Kristóf, Palota 15 NKFT.

A kiadvány fotói a XV Média KFT, a szervezők és a helyi lakosok anyagaiból lettek válogatva.

Köszönjük segítő közreműködésüket!

A program „A Zsókavár utcai akcióterület III. ütemű fejlesztése szociális célú városrehabilitáció témában” című KMOP-5.1.1/B-12-k-2012-0002 azonosítószámú projekt keretében valósult meg.

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

ELINDULÁS

Mozdítható-e, amit sokan megkövesedettnek, mozdíthatatlannak mondanak? Lehetséges-e változást, közösségi aktivizálást, öntevékenységet elérni, legalább helyi lépcsőházi-háztömbönkénti összefogásokat kezdeményezni Újpalotának ebben a lakónegyedében?

Elhiszik-e az itt élők, hogy képesek - ha kell, külső segítséggel - önmagukban és közösen együtt elérni célokat, egyeztetni legelemibb érdekeiket? Hogy a változások elindítói és főszereplői is lehetnek?

Biztonságrétet, összefogás, egymás segítése, odafigyelés egymásra, a szomszédokra. Ahhoz, hogy komfortérzetünk javuljon, jól érezzük magunkat, ezekre lenne szükség. A Zsókvár utcai lakónegyed megújításának részeként megvalósuló közösségi-szomszédsági programokkal, azok folyamatával ezekhez kerestük és keressük továbbra is a közös utat.

A sokféle szálon és formában kezdeményezett helyi találkozásoknak, párbeszédeknek ez volt, és reméljük, marad a céljuk.

Inspirál! Közösségfejlesztő Csoport

Boda Kitti, Péterfi Ferenc, Petőcz Eszter, Tóth Vivien

A XV. kerületi Önkormányzat felkérésére a Közösségfejlesztők Egyesülete segített az EU-s pályázati program elkészítésében.

Ezt követően a RUP-15 Kft. megbízásával ez a szervezet gondozta és támogatta szakmailag a Zsókvár utcai szociális városmegújító program 3. ütemének keretében az itt zajló szomszédsági programokat.

„A VÁROSMEGÚJÍTÁS EGY OLYAN FOLYAMATOS BEAVATKOZÁSI TEVÉKENYSÉG, AMELY A VÁROSFELŐDÉSben ZAJLÓ SPONTÁN FOLYAMATOKON ALAPUL.

E FOLYAMATOK KÖZÜL NÉMELYEKRE RÁERŐSÍT, MÁSOkat ELLENSÜLYOZ VAGY KITÉRÍT.

A VÁROSMEGÚJÍTÁS CÉLJA, HOGY AZ ÉRINTETT KÖZÖSSÉG BEVONÁSÁVAL – AMELY EGYSZERRE FORRÁSA ÉS KÉDVEZMÉNYEZETTJE E TEVÉKENYSÉGNEK – ÚGY MÓDOSÍTSA A VÁROSFELŐDÉSI FOLYAMATOKAT, HOGY JAVULJON AZ ÉRINTETTEK TÁRSADALMI, PSZICHÉS ÉS FIZIKAI KÖZÉRTETE. A VÁROSMEGÚJÍTÁS A NYILVÁNOSSÁGBAN ZAJLÓ, A FENNTARTHATÓSÁGOT CÉLZÓ FELELŐS FOLYAMAT.”

(A KÖZÖSSÉGFEJLESZTŐK EGYESÜLETE VÁROSMEGÚJÍTÓ CSOPORTJÁNAK ANYAGÁBÓL)

közösségi részvétel -
bevonás

AZ ÚJPALOTAI PROGRAM EREDETILEG TERVEZETT TARTALMÁRÓL

A szociális városrehabilitációs programok leginkább fizikai megújításokat foglalnak magukban. Újpalotán ez a közintézmények, a lakóházak és közterek jelentős részének megújítását jelentette. De – a kiíró által kötelezett – részei ezeknek a programoknak a helyi lakosságot mozgósító, a szociális – közösségi változásokat is jelentő ún. „soft” elemek. A Zsókavár lakónegyedben a következő tervek fogalmazódtak meg és kerültek a pályázati programba:

Közösségfejlesztési programok – saját megvalósításban

Szomszédsági munka – öntevékeny helyi csoportok pl. Szomszédsági Tanács kezdeményezése

Helyi szövetség a családokért – családbarát program

Szolgáltató-információs iroda – Önkéntes Központ működtetése

Konfliktusszelídítő Műhely

Photo Voice – Közösségi videózás – módszerek a helyiek aktivizálására

További közösségfejlesztési programok (főként helyi civil szervezetek, lakásszövetkezeti közösségek által) **pályázati miniprojektek keretében meghirdetésre ajánlott pragramokkal:**

Helyi fiatalok aktivizálását segítő programok, a helyi nyilvánosság fejlesztése, öntevékenységet – önkéntességet fejlesztő programok valamennyi korosztály számára, közösségi tértervezés - térhasználat - közösségi kertek, Zsókavár Szabadegyetem, közbiztonsági - bűnmegelőzési programok, új család közeli szolgáltatások (sérültekkel kapcsolatos programok)

Új közösségi szolgáltatások: Pajtás – közösségi étterem; Közösségi mosoda – Ruhaszerviz varroda – Internet kávézó; a Családsegítő Szolgálattal Praktikus életmód iroda és MUFTI.

A megbízást követően felállított kis szakmai stáb (amelyet Inspirál Közösségfejlesztő Csoportnak neveztünk el) a helyzetfeltárást a lehetséges szükségletek felmérésével kezdte. Ehhez a terület intézményeinek és szervezeteinek felkeresésén túl, a lakóházakban interjúkat készítettünk az ott élőkkel. A köztereken, az épületekben, lépcsőházakban gyakran ajtótól ajtóig járva szólítottuk meg az itt élőket. Beszélgettünk a területhez-szomszédsághoz fűződő viszonyukról, de főként a változás lehetőségeit, a lehetséges személyes kapacitásokat („a cselekvési potenciáljukat”) igyekeztünk így is feltárni. Az itt összegyűjtött feljegyzéseink, az itt megismert emberek voltak a változások elindulásának első szereplői.

SZOMSZÉDOK VAGYUNK!

„Korábban alig ismertük szomszédainkat, de aztán összejöttünk és gyűléseket tartottunk. Eleinte csak sötétben tapogatóztunk és bizonytalanok voltunk magunkban is. De aztán úgy döntöttünk, hogy képeznünk kell magunkat, közvetlenül arra, amire szükségünk van. Úgy gondoltuk, hogy magunknak kell felépítenünk a saját magabiztosságunkat”

A szomszédságról

Mindannyian tudjuk, milyen biztonságot, nyugalmat és kiegyensúlyozottságot ad, ha jó szomszédaink, lépcsőházi kapcsolataink, barátaink vannak a lakóhelyünkön, annak közelében.

Fordulhatunk hozzájuk, ha elfogyott otthon vasárnap délelőtt a só, ha hirtelen egy tojás kell a készülő ebédhez, vagy van, aki átveszi a postán érkező küldeményünket.

De akkor igazán jó az ilyen kapcsolat, ha mi is visszasegítünk: beugrunk a szomszéd néninek a boltba, vagy kiváltjuk a receptjét. A szomszéd segít megcsinálni az elromlott vízcsapot, mi segítünk megírni egy kérvényt.

Szomszédaink összefogásával alakíthatjuk a lakótelepen, a lépcsőházunkban a tágabban vett környezetünket: lakóházunk közösségi dolgait, a kapunk előtti kis kertet, a játszóteret a gyerekeink számára. Vagy velük foghatunk össze különféle érdekvédelmi ügyekben, közösen szólhatunk bele a környéken tervezett változtatásokba is.

A közösségi munkában a szomszédsági kör az az ideális tér, ahol öntevékeny mozgásokat, kezdeményezéseket lehet jól megvalósítani. Erre épültek a Zsókavár utcai lakótömb (Erdőkerülő utca-Szentmihályi út- Nyírpalota utca által határolt terület) városmegújítási programjának közösségi és szociális elemei.

Foto: Vargasz (KV Média)

Ahhoz, hogy közvetlen találkozásokat kezdeményezzünk, a megismert helyi embereknek kedvük és hitük legyen a cselekvésre, nem csak összegyűjtöttünk ötleteket és közös ügyeket kerestünk, de a városrész 5 különböző lakónegyedében **SZOMSZÉDÜNNEPEKET** is szerveztünk a helyben lakókkal **közösen**. (Egy hatodik - ami hasonlóan jött létre -, a KOMA Születésnap programja.) Bár a kezdeményezés többnyire az Inspirál Közösségfejlesztő Csoporttól indult, jeleztük minden szomszédságban, hogy mi csak akkor **vállaljuk** az adott területen ilyen esemény elindítását, ha a helyiek nem csupán akarják – azaz közönségként esetleg résztvevői lesznek annak -, de nagymértékben hozzá is járulnak, azaz **közösen találjuk ki** ezek tartalmát és bonyolítjuk le azokat.

A lakók részéről nagyon gazdag és sokféle részvétel, hozzájárulás volt tapasztalható a két éves programban.

A **FEJLESZTÉS** fogalom alatt általában jórészt fizikai változást: létszámbeli, gazdasági növekedést értenek az emberek.

Mi a tétje, esélye ezeknek a közösségi aktivizáló, mozgósító programoknak? Az ilyen programok nélkül – tehát, ha a lerobbant lakónegyedekben pusztán a fizikai megújítás történik:

- Egy idő után kicserélődik, elköltözik az eredeti lakosság. Ennek a következménye, hogy máshol újra megjelenik, elindul a slumosodás, azaz nem megoldódik a probléma, csak „arrébb költözik”.
- „Visszaromlik”, újra elkezdi leépülni a fizikai állapot, lehúzzák azt a változás hiánya miatt az ott élők.

Ezért szükséges a változás elérése nem csak a fizikai állapotban, de a közösségi kapcsolatokban, szociális viszonyokban is.

Ez eredményezheti, hogy egyidejűleg megváltozzon az emberek viszonya a lakóhelyükhöz, egymáshoz, a helyi intézményekhez. A kérdés most már az, mennyiben változik maga a lakóhely, s mennyiben változik az intézmények magatartása – a lakókkal kapcsolatosan.

Hozzáteesszük: egy sikeres változtatási, fejlesztési folyamatban megváltozhat az ott élők önmagukról kialakított képe is.

Fontos feladat, hogy elsősorban ne új szolgáltatásokat, programokat, rendezvényeket, kapjanak készen a helyben élők, hanem segítséget ahhoz, hogy önmaguk kezdjenek ilyeneket kitalálni, megszervezni, megvalósítani.

Az újjalotai fejlesztői feladatban a helyi szomszédságokat tekintettük a közösségi munka alapelemeinek. A **szomszédsági viszonyok kialakítását, erősítését**, amely:

- az ismétlődő találkozásokon alapuló, szoros személyes kapcsolatból születik egy városi területen belül;
- kiegészítő jellegű: ha valamely feladat meghaladja a család erejét;
- kölcsönösségen alapul;
- „csereviszony”, kölcsönös bizalmat feltételez.

KÖZÖSSÉGI TERVEZÉS

Kikerülhetetlenül fontosnak tartottuk, hogy a lakóházak és a helyi intézmények környezetében a lakók befolyással lehessenek a közterek kialakítására. Így jobban a sajátjuknak érzik, erősebb felelősségvállalás várható az ilyen folyamatokat követően és ki tudhatná az ott élőknel jobban, hogy mire van szükség egy adott területen.

A tervezésben járatos szakemberek segítségével, alkalmakat kerestünk/keresünk arra, hogy az itt lakók közösen változtatásokat, esetenként új megoldásokat javasoljanak ezeknek a területeknek az átalakítására.

Egy ilyen folyamatban sokféle - gyakran egymásnak is ellentmondó - javaslat merül fel a résztvevőkben. Már az előzetes párbeszédok is sejtették, hogy vannak kívánságok, ötletek-javaslatok, esetenként vállalások a szomszédság tagjainak részéről. Az is természetes, hogy az érdekkülönbségek feszültségeket is hordozhatnak - de jó légkörben, egyenrangúnak megélt helyzetekben ezek jelentős része kezelhető, feloldható. Viták, érvelések, egymás szempontjainak megismerése és jó esetben megértése kíséri az ilyen találkozásokat. És aki részese egy ilyen egyeztetési folyamatnak, az utóbb belátással tud lenni arra is, ha végül az övétől eltérő lesz a közösség által választott terv.

Egyik helyen az épület bejáratának teljes környezete, másutt a házat körbefogó úszótelek kialakítása, többfelé a házak közötti nagy - és gyakran elhanyagolt - közterületek, parkok felújítása, újjáélesztése történt (s történik még) az ilyen közös tervezések alkalmával.

A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS, A SEGÍTŐ BEAVATKOZÁS SZEREPE

- a helyi közösség belső változási képességének kibontása, támogatása, megerősítése és
- a külső változások közvetítése. **Máshogyan**
- a belső (erő)források felszínre hozása, mozgósítása, dinamizálása, készenlétbe helyezése, cselekvővé segítése
- a helyi közösségnek a külső források (be)fogadására való felkészülése – felkészítése (abszorpciós képesség)

A változtatás tehát beavatkozás révén valósul meg.

De, ha közösségi módon történik a beavatkozás, alapvető kérdés, hogy kik határoznak a beavatkozásokról? A fizikai változtatásokról: építés – átépítés – felújítás, terület-parkrendezésről: kivágás, ültetés, funkciók átalakításáról? Kérdés, hogy bevonódnak-e az érintettek, vagy a valódi képviselők ebbe a folyamatba? Továbbá, hogy megfelelően korai időszakban történik a bevonás, s kapnak-e valódi szakmai segítséget véleményeik kifejtéséhez, érdekeik egyeztetéséhez az érintettek?

Nem kevésbé fontos kérdés, hogy rendelkeznek-e a programmal kapcsolatos külső - tehát szakértői, hatalmi, ügynökségi - szereplők valamilyen szintű közösségfejlesztési ismeretekkel?

A közösségfejlesztés lehetséges szerepe a szomszédsági fejlesztőmunkában:

- A különféle szereplők képessé válásának segítése (a szomszédságban élőké, de a lebonyolítóké, az intézményeké, a döntéshozóké is)
- Ügyek, szereplők, közösségek megragadása és „párbeszédbe állítása.”

KÖZÖSSÉGI KERTEK A LAKÓTELEPEN

„A közösségi kert 90%-ban közösség, 10%-ban kert”

Újpalotán négy közösségi kert található, amelyből három, ebben a programban létesült. Ez összesen 83 magas-ágyás tulajdonos és több mint 120 helyi családot jelent, akiknek az életében szerepet játszik a lakótelepi kertészkedés. Több 100 kiló megtermesztett zöldség és gyümölcs, rengeteg szál virág, 21 általunk kezdeményezett találkozó és kertklub, 13 kertvezető, több ezer véletlen találkozás és egy közös ügy – nagyjából így lehet jellemezni az újpalotai közösségi kerteket számokkal.

Kertészkedni öröm

Ha megkérdezzük egy közösségi kerttagot, mit jelent neki a közösségi kert, először a szebbnél szebb zöldségeit, gyümölcsseit kezdi el sorolni, milyen hatalmasra nőttek, na és milyen finomak is voltak, amikor a családi asztalra kerültek. Legtöbbször a képek is előkerülnek, hiszen ezekkel aztán lehet büszkélkedni – „ez mind az én kétkezi munkám eredménye.” Fontos élmények ezek, ők hoztak létre valamit azzal, hogy elültették, gondozták és locsolták ezeket a növényeket. Tehát mit is ad egy kert elsősorban? A jóleső munka öröme és a friss zöldségeket, gyümölcsöket.

Szolidaritás

Mind a négy kert tagjai egy-egy email levelezőlistán tartják a kapcsolatot egymással, ahol az apró-cseprő dolgoktól, az elromlott záron át, a különböző tapasztalatokig mindent meg tudnak osztani egymással. Vannak néhányan, akik csak passzívan használják ezt a felületet és, vagy egyáltalán nem, vagy néha tesznek közé bármit is, de a személyes találkozások alkalmával mindig kiderül, hogy az információ sikeresen eljutott hozzájuk is, sőt még hozzá is tennének valamit, csak hát szokni kell ezt az „arctalan” kommunikációt.

Egy ilyen levelezés alkalmával derült arra is fény, hogy az egyik gondozatlan ágyás gazdájának betegsége miatt jutott ilyen sorsra. Ekkor sietett a segítségére egy fiatal házaspár, akik örömmel vállalták, hogy a felépüléséig szívesen gondozzák az ő magas-ágyását is. A parcella tavasztól, pedig ismét várja vissza eredeti gazdáját.

Hogyan lehet összehangolni egy friss közösség munkáját?

Hogyan lehet, hogy egy kert ne csak kert legyen, hanem közösség is?

Ebben próbáltunk meg folyamatos segítséget nyújtani, módszereket ajánlani és a háttérből figyelve támogatni a kerteseket. Időközönként találkozókra hívtuk őket, ahol együtt döntöttek például a kertszabályzat tartalmáról, vagy a közös kassza bevezetéséről. Aztán egy idő után már ők hívtak minket a saját megbeszéléseikre.

A közösségi kertek felelőse a területben a **PALOTA-15 Nonprofit Kft.**

Elérhetőségük: 1151 Budapest, Bogáncs utca 10.

36 1-307-73-73 • www.palota15nft.hu • iroda@palota-15.hu

KÖZÖSSÉGI KERT AZ AZ ELKERÍTETT, VAGY KIJELÖLT HELY, Ahol KERTÉSZKEDÉSRE ALKALMAS TERÜLET TALÁLHATÓ, ÉS AMELYNEK KEZELÉSÉT EGY KÖZÖSSÉG KAPJA MEG. AZ EGYES PARCELLÁK GONDOZÁSÁÉRT A TERÜLET GAZDÁJA FELEL, A KERT MAGA VISZONT A KÖZÖSSÉG ÖSSZEHANGOLT DÖNTÉSEIT IGÉNYLI, A TAGOK AZT KÖZÖSEN ALAKÍTJÁK. A HELYIEK TERÜLETET ÉS TERET KAPNAK ARRÁ, HOGY KIBONTAKOZHATASSÁK KREATIVITÁSUKAT ÉS BELEVIHESSÉK SAJÁT ELKÉPZELÉSEIKET A KÖZTERÜLET E SAJÁTOS FORMÁJÁNAK ALAKÍTÁSÁBA.

A SZOMSZÉDSÁGI MUNKA FÓKUSZAI

Az itt élők aktivizálása, bevonása, öntevékenységek kezdeményezése. Ehhez tervezett lépések:

- Az érintettek azonosítása – feltárás, terepkutatás, interjúzás
- Helyi közösségi mozgások létrehozása
- Kulcsemberek összegyűjtése
- A szomszédsági munka összehangolása – pl. szomszédsági tanács, parkbiztonság, vagy más hasonló intézményesülések kezdeményezése
- Műhelytalálkozók, fórumok, közösségi találkozók - tapasztalatcserék, vitaestek az akcióterületen élők számára

Konkrét lépések, helyi ügyek az újpalotai munkában

- Lakossági párbeszédtek szervezése
- Közösségi tervezési kerekasztalok
- Bevonás, aktivizálás, részvétel lehetőségére szomszédünnepek kezdeményezése, közös megszervezése
- Alakuló közösségi kertek szerveződésének segítése, vezetésének megerősítése
- Iskolai Közösségi Szolgálat kereteiben – fiatalok mozgósítása
- Helyi érdekvédelmi összefogások megerősítése
- Képzés a helyi cselekvő embereknek: „Hogyan szervezkedünk a lakóhelyünkön?” címmel

Az előzetesen készült újpalotai városmegújító programterv szakmai erőssége korábbi fejlesztői munkákhoz képest a közösségi szempontok sajátos komplexitása az egyes programelemek egymásra épülése – az összehangolódása volt.

(Pl.: szükségletfeltárás, közösségi mozgósítás-aktivizálás, szomszédsági önszerveződések közösségi intézményesülése, konfliktusszelídítő támogatások, családbarát szempont központba emelése, Zsókvár Szabadegyetem, stb.) Ami ezekből megvalósult, az vált a folyamat valódi erősségévé: az elmaradt, vagy félig realizálódott elemeket végül kimaradt lehetőségekként értékeljük.

Fontos szakmai tanulság, hogy egy közösségi folyamat megerősítése valójában nem érhet véget egy két éves programmal, a valódi és fennmaradó változásokhoz a tartalmában változó, folyamatos közösségi beinvolvement kikerülhetetlen társadalmi feladat.

KEZDEMÉNYEZÉS - ÖNÁLLÓSULÁS - ÉRDEKÉRVÉNYESÍTÉS

A korábban csak bátortalantul - esetleg szűkebb körben elmondott panaszok némi bátorítással az önálló fellépés, felelősségvállalás lehetőségét is felvetették. Különösen sokat találkoztunk a Zsókvár u. 46-62. sz. szalagházban élőkkel, így az ő példájukkal jelezzük ezt a folyamatot. Biztatásunkra előbb egy **belső kommunikációs hálózatot**: e-mailed levelezőlistát kezdtek el „felépíteni”. Ma már 60-nál többen olvassák és írják a házzal kapcsolatos fontos híreket, kezdeményezéseket, ötleteket. A liftek felújításától, a környéken megjelent besurranó tolvajon át, a feleslegessé vált csavaros konzervüvegek cseréjéig, sok mindenről szólnak a bejegyzések.

László Tamás országgyűlési képviselő így beszélt erről

A házfelújítást követően a bejárati **előkertek kialakítására**, újraélesztésére alakult **kis munkacsoport** az itt lakókból, majd a lépcsőházak-lakószintek belső felújítása teremtett egy ma is aktuális összefogást. Mostanában a háziorvosi nagy parknak az Erdőkerülő úti házak lakóival történő közös megtervezésére van kialakulóban egy kis csapat. Az Inspirál Közösségfejlesztő Csoport ezeknek az ügyeknek mindig a közösségi megoldását próbálja felvetni.

Így volt/van ez egy **érdekvédelmi** kérdésben: a 69-es villamos 42 éve épített és egyre elviselhetetlenebbül hangos váltója ügyében. A később **Váltóláz akciónak** elnevezett kezdeményezés kereteiben előbb csak fotókat készítettek a lakók a szétrohado villamos-talpákról, aztán hang- majd filmfelvételt a váltó- és a villamos csattogásáról. Erről óriásfotókat tettek ki, aláírásokat gyűjtöttek a környéken, leveleket írtak a BKK és a BKV vezetőinek. Egyikük ötleteként egy kiáltványban felajánlották a váltószervezetet a Közlekedési Múzeumnak. Az eseményekre a sajtót is mozgósították.

„SZELLEMESEN - NEM CSENDBEN, HANEM HUMORRAL, DE ÚGYANAKKOR KITARTÓAN - NEKILÁTTAK EGY OLYAN PROBLÉMA MEGOLDÁSÁNAK, AMELY MESSZE TÚLMUTAT SAJÁT MAGUKON ÉS A KERÜLETI ÖNKORMÁNYZATON IS. NAGYON HÁLÁS VAGYOK ÖNÖKNEK, ÖNÖK A MAGUK RÉSZÉT MÁR MEGTETTÉK. MAGA EZ A CÍM, HOGY VÁLTÓ-LÁZ, ÖNMAGÁBAN IS OLYAN SZELLEMESEN, HOGY MEG KELL, HOGY RAGADJA A VEZÉRIGAZGATÓ ÚR TETSZÉSÉT... NEM HAGYJUK, HOGY EZ A CSIKORGÁS ÉS NYIKORGÁS MEGKESERÍTSE AZ ITT ÉLŐK ÉLETÉT! EZEK ÉRVEKI EZ AZ AKCIÓ, AMIT ÖNÖK CSINÁLTAK, SZERINTEM VAN ANNYIRA HANGOS, ÉS VAN ANNYIRA ERŐS, HOGY EL KELL JUSSON A FŐNÖKÖK FÜLÉBE.”

LAKÁSSZÍNHÁZ A PANELSZOBÁKBAN

A környezet

A Nyírpalota utca egyik lépcsőházában bejáratánál fogadják a nézőket a színház segítői. Ugyanis egy 3. és egy 7. emeleti (meglehetősen lepukkant) önkormányzati lakást béreltek ki erre a célra. Mindkettőben 2-2 szobában zajlik a játék, 20-20 percig vagyunk összesen négy történetnek a szemtanúi, egy kísérő segítségével fölfelé lifttel, lefelé gyalog a lépcsőházban mozgunk az egyes szobák - és az egyes történetek - között. Már a bejutás is izgalmakat jelent: hogyan viselik a lakók ezt a tortúrát? Nagyon is vegyesen. Feljelentések, rokonszenvező megerősítésekkel váltakoznak egymással.

De ahogy közlekedünk a jelenetek között a lépcsőházban, már az is egy izgalmas szocio - élmény. Az ajtók előtti bejárati rácsok mögötti rakodóterek, az egyik lépcsőfordulóban egy kispad, s az ablaktalan lépcsőházban lefelé éppen ül is rajta egy lakó.

A történet és az előadás

A darabot a fiatalok és a KOMA stábjja együtt írta, „rakta össze”. Lakótelepi fiatalok életéről szól. Egyszerű történetek, de mindegyiknek van valódi konfliktusa, drámája. Valódi saját lakószobákat rendeztek be, valódi rendtelenséggel, látványos számítógépes játékokkal, másutt házimozsi lejátszókkal. Leány és fiúszobák, tükrös tini-kozmetikai asztal, fiúknál kézi súlyzók és hasonlók. Ha lehet, bejátszzák az erkélyt is, a mindennéti jelenlévő mobiltelefonokkal erőteljes hangeffektusok is gazdagítják a játékokat. Látszólag vagány - magabiztos figurák, de ugyanők magányos-tanácsatlan pillanatokban lepeződnek le, esetenként kiszolgáltatott helyzetekkel váltakozva. Nem történik sajátos színészi alakítás, önmagukat formálják meg az újjalotai lakótelepi fiatalok, nagyon hitelesen. Ez nem egy amatőr előadás, ez érett (kiforrott) színjáték - igazi kockázatokkal, feszültségekkel.

Minden szoba(színház)ban 10 nézőnek van ülőhely. Hozzánk testközelben a szereplők, kerülgetik a lábunkat. Tőlem fél méterre festi a szempilláját a székben az egyik lány - úgysem láttam még sosem, hogyan feketítik az alsó pillájukat a nők - most a lélegzetét is érzem közben.

Szokatlanul nyílt tekintetek. Csak, ha a szerep igényli, akkor sűtik le a szemüket. Többnyire tisztán, esetenként szépen beszélnek, de van hadaró és enyhén beszédhibás is közöttük - ez is a hitelesség része.

Akármit is mondanak róluk, sok mindent tudnak, amihez az idősebbeknek lövésük sincsen. Saját szubkultúrájuk van a számítógéphez, a mobiltechnikához, a filmkészítéshez és egyebekhez is értenek. Egymáshoz most kezdenek érteni. De ezt mai módon tényleg nincs kitől tanulni, egymástól tanulnak. Mert vannak kapcsolataik. Itt, most nekik még vannak társaik, szerelmeik, barátai, konfliktusai.

Ezek halmazából, összefüggő történeteiből áll az előadás.

Mi nincs benne?

A mikrokörnyezeten és mikro-kapcsolatokon túl nemigen jelenik meg az életükben a tágabb társadalom. Ahogy őket sem keresi meg - éri el érdemlegesen ez a szféra. Egy viszonylag szűk lokalitás. A tágabb világban, a társadalomban nem kérdezik és nem hallgatják meg őket, nem kezdeményeznek és nem vonódnak be. Az iskolában sem, a munkahelyen sem, a lakóhelyen sem, a családban sem. Hamis is lenne, ha a közjért való küzdelemről, távlatos kezdeményezésekről, a társadalmi változásokról, a világ megforgatásáról beszélnének, azt keresnék az előadásban. Lehet, hogy miattunk ilyenek? Rokonszenves, izgalmas, figyelemre és szeretetre méltó tehetséges lányokat és srácokat szedtek össze a KOMA munkatársai. Jó volt velük egy szobában ülni, betekinteni az életükbe, néha szorítani értük, máskor felháborodni a történeteikben, mert részeseivé váltunk azoknak. Talán, ha hazamegyünk, le kéne ülni az otthoni szobáinkban az otthoni -, a többi fiatalal is, hátha ilyen testközelből ők is pont ilyen érdekesek és szeretetre méltók. **Lehet, hogy ez a leülés a titok?**

KÖZÖSSÉGI VIDEO - KÖZÖSSÉGI SZÍNHÁZ ÚJPALOTÁN

A Zsókavár lakónegyed városmegújító projektjének részeként a KOMA Színház az újpalotai lakótelepen indította el **közösségi videós programját**.

„Célunk, hogy rendhagyó, izgalmas eszközökkel dolgozzuk fel a hagyományos társadalmi és szociális problémákat, melyek a helyi lakosság mindennapjait meghatározzák. Programunkban háromféle nézőpontot kutatva, három társadalmi csoportot szólítottunk meg. Márciusban helyi fiatalokkal, ősszel a hatvan év feletti lakossággal dolgoztunk. Végül a kisgyermekes szülők kezébe adtuk kamerát, hogy figyelmünket maguk irányítsák, saját meglátásaikat megmutassák hétköznapi életükről.”

Az elkészült filmek letölthetők az alábbi linkről

<http://www.komabazis.org/#!/filmek/cdhs>

A közösség kezébe adott kamera után a **színházi újítás** következett – helyi fiatalokkal közösen írtak és adták elő egy izgalmas produkciót **Blokkoló** címmel.

Foto: Wagner Csapó József

HA ELFOGADHATJUK, HOGY A SZÍNHÁZ AZ, AMIKOR MŰVÉSZEK EGY CSOPORTJA A TÁRSADALOM EGY ADOTT PROBLÉMÁJÁRÓL VÉLEMÉNYT MOND EGY ELŐADÁS KERETEIN BELÜL, AKKOR A KÖZÖSSÉGI SZÍNHÁZ EHHEZ KÉPEST AZ, AMIKOR MŰVÉSZEK EGY CSOPORTJA RÁVESZI A TÁRSADALMAT, HOGY VÉLEMÉNYT MONDJON EGY ADOTT PROBLÉMÁJÁRÓL ÉS ABBAN SEGÍT, HOGY EZT EGY ELŐADÁS KERETEIN BELÜL TUDJA MEGTENNI. A KÖZÖSSÉGI SZÍNHÁZ VÉGEREDMÉNYE TEHÁT PONT OLYAN SZÍNHÁZI ELŐADÁS, MINT A PRÓZAI SZÍNHÁZÉ. ABBAN VAN A KÜLÖNBÉG, HOGY ITT AZ ALKOTÓ MAGA A TÉMA IS. OLYAN KÉRDÉSEKRŐL GONDOLKODNAK A RÉSZTVEVŐK A MUNKA FOLYAMÁN, AMIK MINDENNAPI ÉLETÜNKET ÉRINTIK. NEM TEHETSÉGGONDOZÁSRÓL VAN SZÓ, HANEM MOTIVÁCIÓRÓL. A KOMA KIFEJEZETTEN AZ ÚJPALOTAI LAKÓTELEPEN ÉLŐ 14 ÉS 30 ÉV KÖZÖTTI FIATALOKKAL DOLGOZIK EGYÜTT. OLYAN, LEGALÁBB FÉL ÉVES PROJEKTEKET HOZUNK VELÜK LÉTRE, AMIK KAPCSÁN OLYAN KÉSZSÉGEIK FEJLŐDNEK (A KONCENTRÁCIÓ, A MÁSIK MEGHALLGATÁSA, A GONDOLAT MEGFOGALMAZÁSA, ÉRVELÉS, MUNKABÍRÁS), AMIKET MINDENNAPI ÉLETÜNKBEN (ISKOLA, MUNKA, CSALÁD) TUDNAK HASZNOSÍTANI. A BÁZIS ENNÉL IS TÖBBET NYÚJT, HISZEN A PROJEKTEK BEFEJEZÉSÉVEL EGY OLYAN HELY MARAD EZ SZÁMUKRA, AHOVA TALÁLKOZNI, ÚJ (MÁR SAJÁT) ÖTLETEIKET MEGVALÓSÍTANI, VAGY CSAK TANULNI, BESZÉLGETNI, JÁTSZANI BÁRMIKOR BEJÖHETNEK.

ZRÍNYI GÁL VINCE

ZSÓKAVÁR INFORMÁCIÓS IRODA - AGORA, AZAZ TETŐ AZ EGYÜTTLÉT FELETT

A városmegújító folyamat egyik fontosnak tervezett programeleme volt egy tájékoztató iroda működtetése. Így alakult, hogy a Zsókovári u. 2-ben (újraélesztve) megnyílt a Zsókovári Információs Iroda. Ez az Újpalotai Szabadidő Központ kereteiben működött, s egyik alapfeladata az lett, hogy a városmegújítási folyamatról, a kialakuló változásokról folyamatosan tájékoztassa a lakosságot – az „akcióterület” közvetlen közelében.

A sok változás, programcsúszás miatt nem volt egyszerű naprakésznek lenni. Egyre fontosabb volt ugyanakkor, hogy a program-tájékoztatás mellett, az alakuló munkacsoportoknak, az alkalmi megbeszéléseknek, találkozóknak kínáljon teret ez a HELY, így lett egyre gyakrabban **tető az együttlét felett**. Igyekezett összekötni a történéseket, agorává és fórumává válni a program során megszülető egyeztetéseknek, párbeszédnek, vagy éppen új összefogásoknak.

Közben fontos „járulékos” szerep lett, hogy a sokféle dolgukban magányos helyi emberek a mindennapok legkülönfélébb „problémaival” keresték fel az Irodát, tévedtek be oda. Információt – segítséget reméltek azáltal, hogy használhatták a telefont, önéletrajzot állítottunk össze közösen, hivatalos dokumentumokat értelmeztünk együtt... Egyszóval a teret és a funkciót igazítottuk az igényekhez. Egyidejűleg nem csak az irodába vártuk a betérőket, hanem mi magunk vittünk ki, mentünk el sokféle kezdeményezéssel rendezvényekre, közösségi eseményekre, de például ha úgy alakult az orvosi rendelőbe is: a formálódó épületek és közterületek, parkok terveivel, felhívásokkal, programhírekkel.

Így csatlakozott, épült be szervesen ez az irodai tájékoztató funkció a lakónegyed megújítását kísérő legátfogóbb helyi közösségi programba, a szomszédsági munkába. Használtuk vagy éppen megteremtettük a helyi nyilvánosságnak az iroda falain túli kereteit, amikor a legkülönfélébb csatornákon sugároztunk híreket, információkat: szórólapokat, hírleveleket készítettünk; vagy éppen toboroztunk kezdeményezésekre a lakótelepen. Itt szerveződött a **miutcánk.hu** újpalotai internetes közössége - éppenséggel az egyik lakó ide hirdettünk lángos-partit a helyi csoport megerősítésére.

Így lett ez a hely az **itteni fiatalokkal való foglalkozásnak** - pontosabban az ő találkozásuknak is az egyik színtere. A közösségi terek kínzó hiánya a legmarkánsabban az Iskolai Községi Szolgálat által megszólított és bevont lakótelepi fiatalokkal való munkánk során jelentkezett. Valahogy eltölteni, vagy értelmesen kitölteni? - ezek voltak az IKSZ kapcsán az Iroda által felkínált lehetőségek.

KÉPZÉS – ÉRDEKÉRVÉNYESÍTÉS: RAJTUNK MÚLIK!

Nagyon sok rokonszenves, elkötelezett és tehetséges emberrel találkoztunk ennek a programnak a során is itt, a lakótelepen. Akik egy jó szóra, az odafigyelésre megmozdultak, akik a saját és közös érdekeiket megértve - de mégis többnyire önzetlenül felismerték, hogy érdemes a közös ügyekben cselekedni.

A kulcsemberek közül – akiket mi a leginkább cselekvőknek találtunk - 20 fő részére **Hogyan szervezkedjünk a lakóhelyünkön?** címmel műhelyképzést szerveztünk azzal a céllal, hogy a továbbiakban még hatékonyabban tudjanak a saját terepükön cselekedni. A képzés végén felvetődött az együtt-maradás lehetősége, igénye. Azóta megvoltak az első találkozók, s az itteni program elnevezése miatt is egyelőre **Zsókovári Társaság** névvel alakul - további bekapcsolódókat is szívesen látva - ez a kis közösség.

Számszerű összesítések:

- Találkozók – párbeszédetek száma (lépcsőházi, munkacsoportos, szükségletfelmérés bemutatók, fórumok, előkészítő egyeztetések): 97 db
- Közösségi tervezési találkozók száma 8 alkalom: résztvevők 210 fő
- Közösségi beszélgetés: 11 alkalom: résztvevők: 97 fő
- Szomszédünnepek száma: 5+1 db
- Miutcánk.hu kapcsolódók száma: 331 fő
- Képzés és résztvevőinek száma: 3 alkalommal 20 fő
- Elkészült és önálló vezetéssel rendelkező közösségi kertek száma 3db
- Önálló munkacsoportok: Inspirál Műhely, 2 parkbizottság; Zsókovári u. 46-62 levelezőkör, ugyaniitt előkert-, lépcsőház felújítás-, parktervezők munkacsoportjai, Zsókovári Társaság, Közösségi kert Klub
- Közösségi interjúk száma – 148 db
- Közvetlen kontakt a lakókkal: 441 db
- Weboldal összes bejegyzések száma: 135, oldalmegjelenítés: 10 800,
- Facebook oldal 343 like, 580 bejegyzés, hír.

A FEJLESZTŐI MUNKA SZAKMAI JELENTŐSÉGE: A HELYI TAPASZTALATOK TOVÁBBADÁSA

Meggyőződésünk, hogy sok pontján modell értékű tapasztalatokat hozott fel itt, Újpalotán az elmúlt két év során a programot gondozó Inspirál Közösségfejlesztő Csoport. Különösen fontosnak tartjuk ezek továbbadását, de a magunk számára más szakemberek reflexióit, közösségfejlesztői munkáknak a velük való „tükröztetését” is.

–Ennek a folyamatnak részeként - egyebek között - ebben a két évben vendégeink voltak: az IFS a Nemzetközi Settlement konferencia budapesti látogató-csoportja, az Utrechti Egyetem hallgatói csoportja, az ELTE TáTK és PPK több évfolyamának hallgatói, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem szociológia szakos és a Debreceni Tudományegyetem szociális munkás hallgatói, a Közösségfejlesztők Egyesülete Városmegújító Tagozata is.

–De ugyanezzel a céllal **Panelsztori** címmel szerveztünk sikeres szakmai konferenciát 2015-ben, amelyre a fővárosi kerületekből jöttek hozzánk szakemberek.

A legszorosabb együttműködéseink az Újpalotai Szabadidő Központ, a Szabó Ervin Könyvtár, a Palota 15 NKFT, a KOMA, a Városgazdálkodási Főosztály, az önkormányzati rendezvényszervezőkkel voltak, eseti partnereink pedig: ESZI (Családsegítő, ÉNO, MUFTI), Orvosi rendelő, Csomópont, Polgárórság, Egyházak

Elérhetőségeink: Zsókovári Információs Iroda XV. Zsókovári u. 2.

Weboldal: www.zsokavar3.hu

Facebook: Zsókovári3-Inspirál oldalak

E-mail: info@zsokavar3.hu